

институционально-интеграционных факторов как составляющей роста конкурентоспособности национальной экономики. Выявлен потенциал и пути адаптации интеграционных механизмов к потребностям реформирования системы высшего образования Украины. Исследованы перспективы оптимизации финансирования системы высшего образования в условиях рыночной экономики с использованием преимуществ института социального партнерства.

Ключевые слова: высшее образование; высшие учебные заведения (ВУЗ); институционально-интеграционные процессы; инновации; финансирование системы высшего образования; институт социального партнерства; конкурентоспособность.

SUMMARY

In the article the object of the analysis is the world experience of the effective mechanisms of education processes implementation based on the usage of institutional and integration factors as a complementary part of the national economics' competitiveness growth. The impact and ways of adaptation of the integration mechanisms to the needs of the Ukrainian higher education system reformation is described. The perspective of budget system optimization in terms of market economy with the benefits of the institute of social partnership is researched.

Keywords: higher education, higher education institutions, institutional and integrational processes, innovations, system of budgeting in higher education institutions, the institute of social partnership, competitiveness.

ІННОВАЦІЇ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ

Бойко А.М., аспірант кафедри «Управління персоналом і економіки праці» Донецького національного університету

Постановка проблеми. Сучасний етап економічного розвитку характеризується формуванням економіки знань, яка є джерелом економічного і соціального поступу. В результаті значних трансформацій, що призвели до формувань постіндустріальних суспільств, усе більш відчутним стала необхідність у використанні таких факторів, як інформація та знання. У даних умовах розвиток країн залежить здебільшого не від матеріальних і фінансових ресурсів, а від рівня використання та реалізації людського капіталу, розвитку інтелектуального, інноваційного потенціалу суспільства. Тому перед країнами світу стоїть проблема підвищення ефективності функціонування ринку праці, що забезпечило б досягнення високого рівня інноваційного розвитку.

Аналіз основних публікацій. Проблемам інноваційного розвитку присвячені праці провідних вчених П. Друкер, Й. Шумпетер, М. Хаммер и Дж. Чампи, Н.Шерстку, Д.Солоху, Ж.Говоруху, А.Прихача, О.Левченка та інших. Дослідженню проблем функціонування ринку праці, розширення зайнятості населення, зниження безробіття та державного регулювання цих важливих процесів присвячені праці науковців: Д. Богині, І. Бондара, А. Вуда, В. Денисюка, Г. Дмитренка, С. Калініної, П. Кругмана, Р. Лоуренса, О. Пазюк, В. Покрищука, О. Пономарьової, В. Савченка, М. Ярошенко та ін.

Метою статті є дослідження впливу інновацій на підвищення ефективності функціонування ринку праці та розробка рекомендацій щодо підвищення конкурентоспроможності робочої сили.

Проблеми впливу інновацій на стан зайнятості підіймаються протягом багатьох років у роботах відомих науковців. Про визначальну роль науково-технічного прогресу як фактора економічного зростання, що в результаті призводить до підвищення зайнятості в державі, в 1956—1958 рр. пише у своїх працях і Р. Солоу. Його дослідження проблеми впливу НТП покляло початок аналізу ролі нематеріальних факторів, до яких він відносить новаторство та нововведення, зростання науково-технічного рівня підготовки кадрів, удосконалення в організації виробництва, тобто всі якісні зміни неінвестиційного походження. А в міру того, як науку та освіту починають вважати одним із пріоритетних напрямків державної політики, витрати на їхній розвиток також включаються у виробничу функцію як чинник інтенсифікації [3].

Теоретичним основам вимірювання нововведень присвячено цілу низку праць таких авторів, як Д. Хікс, Д. Робінсон, Р. Харрод, котрі запропонували, виходячи з умови фіксованого співвідношення праці та капіталу в нагромадженій частині національного доходу, брати за показник технічного прогресу приріст заробітної плати та прибутку за незмінної кількості факторів виробництва

(йдеться про граничну продуктивність факторів без урахування їх пропозиції). Кейнсіанці той самий показник ототожнюють з показником капіталоозброєності одного робітника [3].

В останні десятиріччя (80-90-ті роки) неодноразово здійснювались спроби удосконалити модель Р.Солоу, наблизити її до особливостей сучасного етапу економічного розвитку. Деякі автори (Р.Лукас, Г.Менкью, Д.Ромер, Д.Уейл) розширили модель за рахунок оцінки внеску людського капіталу в економічний розвиток.

Таким чином, рядом вчених протягом багатьох років опосередковано розглядався вплив інновацій на розвиток ринку праці.

У науковій літературі існує декілька визначень поняття „інновації”. Сформувалось два підходи до інновацій: широкий та вузький. При широкому підході **інновації** – це будь-які зміни, упровадження нових або вдосконалених рішень у техніку, організацію, процес постачання чи збуту продукції.

Інновації – це нові знання у вигляді досконаліших чи принципово нових ідей, проектів, результатів наукових досліджень тощо; зміни творчого характеру, дещо нове у сфері діяльності людини; новизна певних властивостей того, що виробляється чи продукується; результат творчого процесу у вигляді нових споживчих вартостей; це різноманітні вдосконалення, які забезпечують економію витрат, створюють умови для такої економії або задоволення нових потреб споживачів; це процес реалізації нових ідей у діяльності людини, який сприяє задоволенню потреб і приносить економічну вигоду тим, хто ці ідеї продукує, поширює та запроваджує [2, с. 6].

Вузьке розуміння поняття **“інновації”** зводиться частіше за все до процесу впровадження суттєво нових виробів та технологій, уведення нових прогресивних технологій, підходів, елементів, принципів замість діючих [4, с. 26].

Однак, з точки зору економічного підходу “інновації” розглядаються виходячи з того, що економічне зростання неможливо без науково-технічного прогресу й урахування соціальних аспектів інноваційних процесів [5, с. 128].

Саме інноваційний розвиток у той чи інший формі відіграють провідну роль у функціонуванні та розвитку сучасного ринку праці. В сучасних економічних умовах інновації активно впливають на структуру виробництва, а звідси - і структуру зайнятості населення. Особливо відчутним є їх вплив у моногалузевих містах, оскільки переважна кількість їх населення зайнята на одному чи двох підприємствах. Технічна модернізація цих підприємств, їх перепрофілювання не лише змінюють структуру виробничого персоналу, а й сприяють зростанню структурного чи технологічного безробіття. Адже при технічному оновленні підприємства або його перепрофілюванні виникає об'єктивна необхідність зупинки на певний час всього виробничого процесу для переобладнання його окремих ланок. В цей період реально може бути задіяна невелика чисельність висококваліфікованих працівників, які здатні налагодити та відрегулювати нове устаткування, перепрофілювати його на випуск нової продукції. Інша частина працівників або знаходиться в стані безробіття, або перебуває на перепідготовці. Тому, розробляючи програму щодо переведення підприємства, а тим більше всієї економіки країни на інноваційну модель розвитку слід обов'язково враховувати її соціальні наслідки з тим, щоб попередити масове вивільнення працівників та довготривалість знаходження їх в стані вимушеного безробіття.

Така постановка питання обумовлена відсутністю належної оцінки саме соціальних наслідків тих чи інших економічних перетворень, що здійснюються в Україні. Це ж стосується і оцінки впливу активної інноваційної діяльності на стан національного ринку праці.

В сучасних економічних умовах перед Україною стоїть гостра проблема формування працівників нового типу, адаптивних вимогам інноваційного розвитку, створення необхідних умов щодо максимального використання творчих здібностей кожної людини. На ринку праці України відчувається наростаючий незадовільнений попит на висококваліфікованих фахівців усіх професій. На національному ринку праці в умовах активізації інноваційної діяльності існує проблема кадрового характеру:

відсутність знань з інноваційного менеджменту та досвіду в розробці бізнес-планів технологічно орієнтованих проектів;

занизька кваліфікація управлінських кадрів для забезпечення інноваційного сталого розвитку регіону;

відсутність досвіду ефективної роботи з інвесторами і налагодження зв'язків з потенційними партнерами;

брак нормативно-правових знань та профільних фахівців з інтелектуальної власності.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Перелічені факти значно гальмують інноваційний розвиток. Тому у найближчий час існуватиме висока потреба у працівниках нових професій, що не тільки володітимуть знаннями іноземних мов, маркетингу, менеджменту, новітніх технологій, а й будуть характеризуватись високою здатністю до навчання й професійною мобільністю та гнучкістю на ринку праці, адаптуватись до нових умов. В розвинутій ринковій системі економічно найбільш конкурентоспроможною є робоча сила, що має можливість мобільної перекваліфікації або якій притаманна універсальна базова підготовка. Необхідно вдосконалити систему підготовки фахівців для основних галузей високотехнологічного виробництва, що зокрема, пов'язано із підготовкою та навчанням молоді для вирішення питання кадрового забезпечення інноваційної інфраструктури.

Таким чином, сучасний інноваційний розвиток потребує працівників, які прагнуть постійного вдосконалення власних професійних якостей та готові до процесу безперервного навчання. Так, ще у 70-х роках ХХ ст. Японія оголосила про перехід до загальної вищої освіти. Зараз майже 90% японців відповідного віку мають вищу освіту, а країна має високий рівень конкурентоспроможності в світі. Освіта і підготовка кадрів відіграють вирішальну роль у досягненні стратегічних цілей ЄС. Це підтверджують розрахунки ОЕСР, згідно яких підвищення "освіченості" суспільства на один академічний рік забезпечує приріст економіки країн ЄС на 5 % у короткостроковій перспективі та на 2,5 % – у довгостроковій [1].

Одна з найважливіших основ забезпечення інноваційного розвитку є система освіти та професійного розвитку, оскільки більшість складових якості та конкурентоспроможності робочої сили формуються і розвиваються в процесі здобуття освіти та професійної підготовки. Якісна професійна підготовка сприяє підвищенню конкурентоспроможності робочої сили, ділової активності, професійної мобільності на ринку праці та обумовлює зростання рівня доходів населення. Освіта та професійний розвиток закріплюють у людини навички, поглиблюють усвідомлення особливої значущості здатності до праці як творчої діяльності, формують і розвивають здатність конкурувати. Засвоєння навичок конкурентоздатності й формування конкурентоспроможності відбувається в три етапи:

на першому, початковому, етапі освіти більшість населення отримує загальну середню освіту, освоюючи елементи конкуренції в процесі навчання, дошкільного та позашкільного виховання;

на другому етапі, під час первинного професійного навчання (в профтехучилищах, вищих навчальних закладах освіти, в аспірантурі тощо), також є специфічна для кожного типу навчання система оцінок і атестацій, що розвиває конкурентоспроможність майбутньої робочої сили;

на третьому етапі, під час самовдосконалення та професійного розвитку у сфері трудової діяльності, триває індивідуальне й колективне нарощення кваліфікації, удосконалення особистих та ділових рис, що є основою підтримання конкурентоспроможності працівників.

Надзвичайно важливою проблемою щодо поліпшення професійної зайнятості є проблема підготовки фахівців у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації, які здатні продукувати і використовувати нові знання (рис. 1).

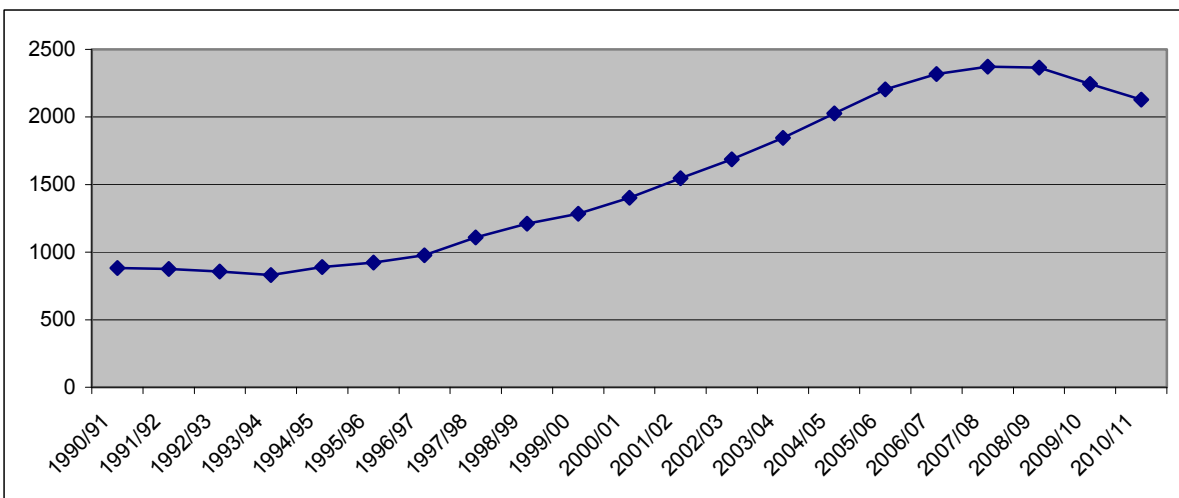

Рис. 1. Підготовка кваліфікованої робочої сили у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації

Дані рисунку 1 свідчать, що зростання частки фахівців з вищою освітою є досить позитивним. Проте, необхідно відмітити, що здобутий фах переважно не відповідає вимогам ринку праці. Тоді як інноваційна

ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

модель розвитку обумовлює потребу у робітниках, які представлені різними спеціалістами, менеджерами, техніками та висококваліфікованими працівниками.

Для того, щоб вирішити проблему недостатнього рівня освіти робочої сили та створити сприятливі умови для інноваційного розвитку необхідно наладити безперервну освіту та надати можливість молодим людям отримати необхідні практичні навички для подальшої їх реалізації на конкурентному ринку. З метою подальшого розвитку висококваліфікованої робочої сили, яка буде сприяти інноваційному розвитку, треба зробити наступні кроки, які наведено на рис. 2.

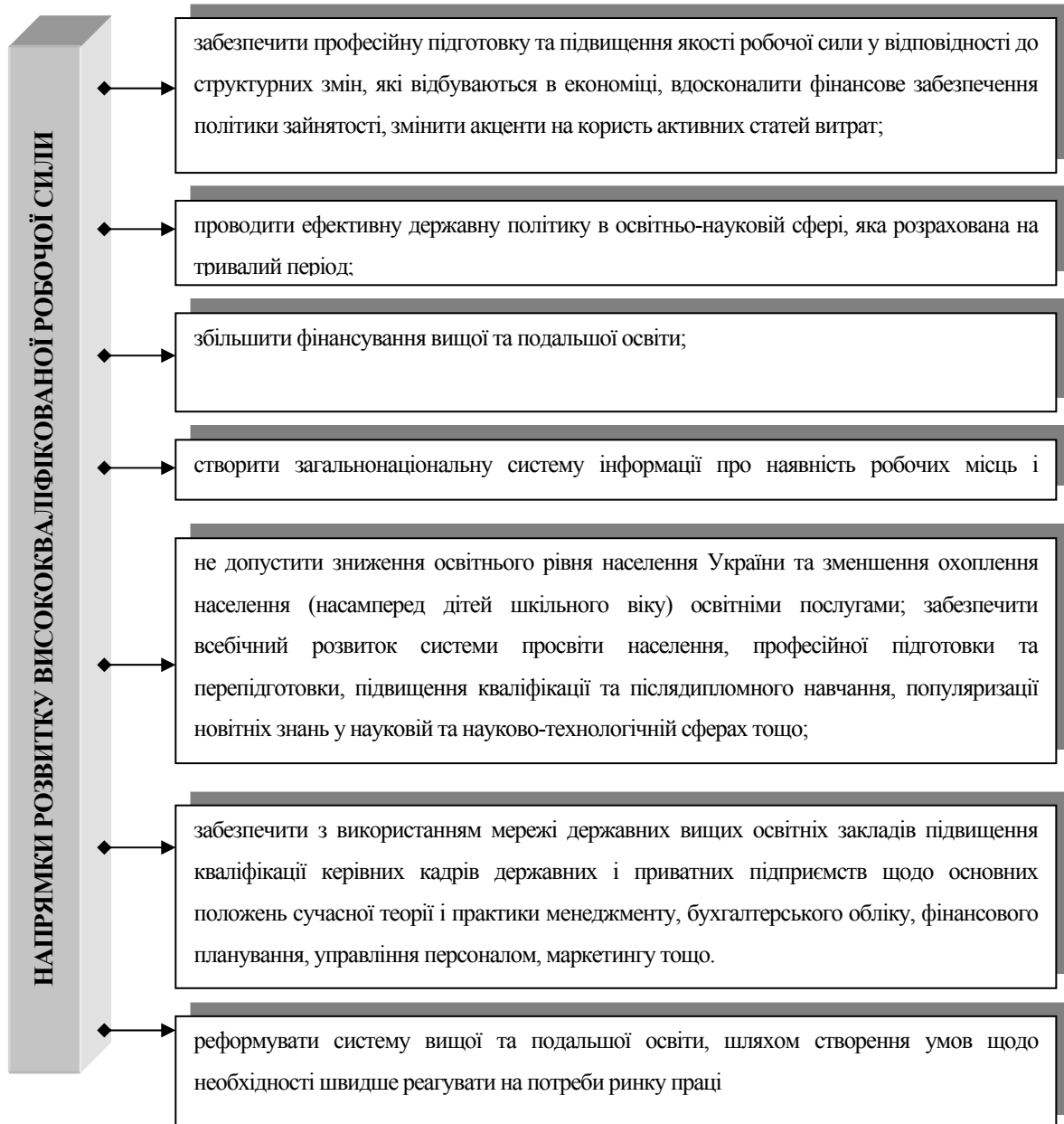

Рис. 2. Напрямки розвитку висококваліфікованої робочої сили

Таким чином, реалізація запропонованих напрямів сприятиме найбільш ефективному функціонуванню ринку праці та підвищенню конкурентоспроможності робочої сили в досягненні інноваційного розвитку. В результаті відбудеться активне впровадження інновацій – країна посяде провідне місце в світовому конкурентному середовищі.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

- Архієреєв С., Тарасенко Т. Державна підтримка випуску високотехнологічної та інноваційної продукції: зарубіжний досвід та висновки для України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/september08/6.htm>

2. Колот А. Інноваційна праця та інтелектуальний капітал у системі факторів формування економіки знань / А. Колот // Україна: аспекти праці. – 2007. – № 4. – С. 4-9.
3. Консервативна неокласика. Неокласичні теорії економічного зростання [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.refine.org.ua/pageid-2056-2.html>
4. Ландик В.И. Инновационная стратегия предприятия: проблемы и опыт их решения: моногр. / В.И. Ландик. – К.: Наук. думка, 2003. – 364 с.
5. Остропольська Є.В. Розвиток соціальної складової інноваційних процесів як чинник соціально-економічного зростання економіки України / Є.В. Остропольська // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 2. – С. 127-136.

РЕЗЮМЕ

У статті розглянуто вплив інновацій на розвиток ринку праці, проаналізовано зарубіжний досвід інноваційного розвитку. Визначено, що в сучасних умовах основне джерело забезпечення інноваційного розвитку полягає в розвитку висококваліфікованої робочої сили.

Ключові слова: ринок праці, конкурентоспроможність робочої сили, інновації, інноваційний розвиток.

РЕЗЮМЕ

В статье рассмотрено влияние инноваций на развитие рынка труда, проанализирован зарубежный опыт инновационного развития. Определено, что в современных условиях основной источник обеспечения инновационного развития заключается в развитии высококвалифицированной рабочей силы.

Ключевые слова: рынок труда, конкурентоспособность рабочей силы, инновации, инновационное развитие.

SUMMARY

The article reviews the impact of innovations on the development of the labor market, the foreign experience of innovation. Determined that nowadays the main source of innovation development is to develop highly skilled workforce.

Keywords: labor market, labor force competitiveness, innovation, innovative development.

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ СУЩНОСТИ БАНКОВСКИХ РИСКОВ

Бондарь Е.М., аспирант Института международных отношений Киевского национального университета имени Тараса Шевченка

Постановка проблемы. Банковскими рисками как объектом исследования экономическая наука занимается давно. Без сомнения, честность и аккуратность относительно выполнения кредитных обязательств имеют большое влияние на уменьшение риска. Необходимость соизмерять учетный процент с величиной риска в регулировании банковской деятельности отмечались в экономических исследованиях еще в XVIII-XIX вв. Соизмерение учетного процента с величиной риска, тем не менее, очень редко принимается в расчет, а между тем нет ничего справедливее, как соизмерять учетный процент с надежностью гарантии, и заставить хозяйствующих субъектов, пользующихся кредитом, нести издержки, соразмерные с величиной тех потерь, которые могут возникнуть вследствие их несостоятельности.

В современных условиях неустойчивости и кризисного состояния финансовой системы внимание к банковским рискам огромное. Банки все чаще проводят все более рискованные операции и сделки. Банковская деятельность относится к категории экономической деятельности, где, безусловно, присутствует риск во взаимоотношениях между субъектами. Вместе с тем это несколько не означает, что риск свойствен исключительно банковской деятельности. Неблагоприятные события могут возникнуть при совершении самых различных экономических операций. Эти неблагоприятные события, однако, не являются обязательным атрибутом самих экономических отношений, в том числе банковского дела. Банковский риск – это не имманентно присущее банку свойство, не столько неизбежность отрицательного хода событий, сколько деятельность, которая может привести к достижению отрицательного результата.